

7. ÖZET

Romatoid artrit (RA) özellikle eklemleri tutan kronik, multisistemik inflamatuvar bir hastalıktır. İnflamatuvar süreç endotelial disfonksiyona neden olarak kardiyovasküler hastalık (KVH) riskini arttırmaktadır. Buna bağlı olarak bu hastalarda KVH'a bağlı morbidite ve mortalite artmaktadır. Bu çalışmada endotelial disfonksiyonu göstermede yeni kullanılmaya başlanan bir belirteç olan asimetrik dimetilargininin (ADMA) RA hastalarında kullanılabilirliğine bakılmıştır.

Akım bağımlı dilatasyon (*Flow Mediated Dilatation-FMD*) endotelial disfonksiyonu yansıtan radyolojik bir yöntemdir. Uygulama güçlüğü ve ultrasonografi yapan kişinin deneyimine bağlı olması gibi dezavantajları mevcuttur. Daha önce yapılan çalışmalarda FMD ile korelasyon gösteren ADMA, endotelial disfonksiyonu göstermede daha ucuz ve basit bir yöntem olarak kullanılabilir.

Çalışmamıza 65 yaş altında olan, kardiyovasküler hastalık tanısı almamış, hipertansiyon, diyabetes mellitus ve böbrek yetmezliği tanısı almamış, koroner ve periferik arter hastalığı olmayan, sigara içmeyen 29 sağlıklı gönüllü ve 1987 ARA klasifikasyon kriterlerine göre RA tanısı almış ve yukarıda belirttiğimiz hastalıkları olmayan 40 hasta olmak üzere toplam 69 kişi alındı. Hastalarda ve sağlıklı gönüllülerde FMD ölçümü yapıldı ve ADMA düzeylerine bakıldı. Bu iki ölçümün hangi faktörlerden etkilendiğine bakıldı. FMD ve ADMA'nın kendi içindeki korelasyonuna bakıldı. Bunun dışında hastalık aktivitesinin vasküler fonksiyonlar üzerindeki etkisine bakıldı. Değerlendirme DAS 28 anketi, c-reaktif protein ve sedimentasyon ile yapıldı. RA da hastalığın ciddiyeti hakkında prognostik değer taşıyan romatoid faktör ve anti-CCP ölçümleri yapıldı. Bunların endotel disfonksiyonu ile ilişkisine bakıldı.

Çalışmamızda ADMA düzeyi RA hastalarında anlamlı olarak yüksek saptandı. FMD ve ADMA arasında anlamlı korelasyon saptandı. ADMA, hastalık süresi ve hasta yaşı ile birlikte artarken FMD'deki etkilenme hastalık süresine bağlı olarak artmaktaydı. Vasküler fonksiyonlardaki bozulma ile hastalık aktivite parametreleri arasında anlamlı bir ilişki saptanmadı. Anti-CCP pozitifliği ile de anlamlı bir ilişki görülmedi.

Çalışmamızda elde edilen sonuçlar, ADMA'nın RA hastalarında endotelial disfonksiyonu değerlendirmede kullanılabileceği hipotezini desteklemektedir.

Anahtar Kelimeler: Romatoid Artrit, Endotelial Disfonksiyon, ADMA